

Міністерство освіти та науки України
Національний університет харчових технологій

**Міжнародна наукова конференція,
присвячена 130-річчю
Національного університету
харчових технологій**

**«Нові ідеї в харчовій
науці – нові продукти
харчовій промисловості»**

13-17 жовтня 2014 року

Київ НУХТ 2014

Назви українських харчових продуктів мовою сучасних ЗМІ

О.В. Вєкуа

Національний університет харчових технологій

Мова сучасних ЗМІ відбиває появу в Україні нових назв харчових продуктів, переважно напоїв, для називання яких використано власне українські слова: «Росинка», «Живчик» (безалкогольні напої), «Слов'яночка», «Ласуня» (молоко і кефір), «Світанок» (легке масло), «Живинка», «Столичний» (йогурт), «Злагода» (сирок), «Соборне», «Славутич», «Рогань» (пиво), «Оковита», «Гетьман» (горілка) «Чумак» (олія, кетчуп, томатний соус) та ін.

Останнім часом стали популярними і загальновідомими назви ласощів і фруктів, а відповідно – лексеми для їх передачі: *снікєрс* «шоколадний батончик із горіховою начинкою іноземного виробництва», *натс* «глазурований батончик із молочним мусом і лісовими горіхами», *баунті* «назва шоколадного батончика іноземного виробництва з начинкою кокоса», *кіндерсюрприз* «молочний шоколад у формі яйця з порожниною всередині, який містить іграшку-сюрприз», *ківі* «кисло-солодкий тропічний фрукт» тощо. Зазначене вище стосується і назв різних напоїв: *фанта* «газований тонізуючий напій із фруктовим соком (помаранчевим ароматом)», *пєпсі-кола/пєпсікола* «прохолоджувальний безалкогольний напій з екстрактом плодів коли», *ром-кола* «слабоалкогольний напій, що втамовує спрагу та підбадьорює», *джин-тонік* «суміш безалкогольного напою, що збадьорює (тонік), з доданням міцного напою (джин)» та ін.

У досліджуваних мовних джерелах найчисленнішу групу слів становлять назви страв, випічки, кондитерських виробів, що з'явилися в українському побуті як ознака активного проникнення елементів зарубіжної масової культури: *картопля-фрі* «смажені у великій кількості олії лусочки картоплі», *м'єслі* «суміш злакових пластівців із родзинками, горіхами, насінням соняшника, цукром та ін., *піца* «популярний італійський хлібопекарський виріб, начинений овочами, подрібленим м'ясом або ковбасою, грибами, сиром тощо і приправлений перцем, кетчупом та ін., *біг-мак* «великий бутерброд з гарячою м'ясною котлетою, зазвичай приправлений майонезом, кетчупом тощо», *грізлі* «хлібні сухарики з приправою», *спагеті* «довгі і без порожнини всередині італійські макарони» та ін., напр.: *Та що там піци і спагеті, нехай навіть з Анкл-Бенцем, у порівнянні з міцненьким торішнім курчатком, замовленим у придорожньому буфет. Серед номінацій харчів виокремлюємо слова на позначення молочних продуктів, приправ: йогурт* «висококалорійний кисломолочний продукт», *нутєла* «солодке масло з какао для бутербродів», *кетчуп* «томатна приправа з прянощами», *вегєта* «негостра духмяна приправа із подрібнених сухих овочів і трав для м'ясних страв і соусів» та ін., пор.: *Яблуко... тушкувати, додаючи сіль, перець і кетчуп, влити йогурт, змішаний з молоком і мукою...*

Література

1. Курило О. Паралельні форми в українській мові, їх значення для стилю. – К.: ВАН, 1928. – 23 с.
2. Ленець К. В. Лексичні зміни та їх відображення в мові сучасної преси// Мовознавство. – 1988. - №6. – С. 41 – 47.
3. Ломовцева А. Англізми в сучасних українських словниках // Культура слова. – К., 2001. Вип. 59. – С. 85 – 91.
4. Мазурик Д. В. Інноваційні процеси в лексиці сучасної української літературної мови (90-і роки ХХ ст.): Автореф дис. ...канд. філол. наук: 10.02.01 / Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – Л., 2002. – 19 с.